

Cultura

MÚSICA

Sílvia Comes, Montse Castellà, Ivette Nadal i Meritxell Gené són Les Kol·lontai.

JUAN MIGUEL MORALES / BARNASANTS

“No té sentit que les dones només siguem als escenaris el 8 de març”

El col·lectiu de cantadores Les Kol·lontai inauguren el BarnaSants més feminista

XAVIER CERVANTES
BARCELONA

“En un sistema patriarcal, els festivals tenen programacions patriarcales”. Ho diu el director del festival BarnaSants, Pere Camps, assumint que encara hi ha molta feina a fer en l'àmbit de la igualtat de gènere en les programacions musicals. En el mateix BarnaSants 2017, la presència femenina tot just és del 30%, un percentatge prou alt si es compara amb el d'altres festivals, però lluny de la paritat. “Hem de canviar un sistema injust que fa que les discriminacions positives siguin l'excepció i no la regla”, afegeix Camps, que evita allò tan masculí d'intentar justificar el que és injustificable. Al contrari, el director del BarnaSants ha pres la iniciativa encarregant a

quatre dones obrir el festival el 27 de gener al Teatre Joventut de l'Hospitalet de Llobregat. De fet, serà “una inauguració col·lectiva” perquè el concert es repetirà posteriorment a Altafulla, Vic, Barcelona, Gellida, Terrassa i en quatre espais de la Xarxa d'Ateneus a Lleida, Calaf, Premià de Dalt i Torrelles de Llobregat. Les quatre dones són les cantadores Montse Castellà, Meritxell Gené, Sílvيا Comes i Ivette Nadal, que comparteixen el projecte Les Kol·lontai.

L'espectacle que hi presentaran té un títol prou eloqüent: *Cançons violetes, cançons feministes per la llibertat i la igualtat*. El contingut també ho és: cançons amb textos propis i d'autors com Maria-Mercè Marçal, Montserrat Abelló, Sílvيا Bel Fransi, Montserrat Roig, Felícia Fuster i Marina Garcés, entre d'al-

Sexisme
“A un home mai li diuen «el bell cantautor»”, diu Castellà

tres. A més, tot plegat seran una vintena de cançons que d'alguna manera també transmetran l'esperit d'Aleksandra Kol·lontai, la revolucionària soviètica que va entendre que la revolució i la lluita feminista eren indistingibles. “Unim les nostres veus en una reivindicació necessària. Interpretem cançons que parlen de dones lluitadores, rebels”, explica Meritxell Gené sobre un concert que Sílvيا Comes descriu com “un altaveu” per denunciar “moltes realitats que encara són lamentablement vigents, com ara el maltractament a la dona”.

Fugir de l'excepcionalitat

Un dels aspectes més remarcables de Les Kol·lontai és que trenquen la dinàmica del concert feminista que s'organitza coincidint amb el 8 de març, el Dia de la Dona Treballado-

ra. No es tracta de complir l'expedient, sinó de visualitzar la presència de les dones als escenaris més enllà dels dies assenyalats. Fugir de la lògica del calendari commemoratiu és també el que van fer l'any passat iniciatives com el Ladyfest i el que farà aquest any el cicle Born de Cançons, en què també actuaran Les Kol·lontai i la programació del qual està protagonitzada per dones.

“No té sentit que les dones només siguem presents als escenaris el 8 de març. Som al segle XXI”, diu la directora del Guitar BCN, Judit Llimós, una de les poques dones responsables de la programació d'un festival català. Un altre exemple és Laura Duran, la directora artística del Canet Rock. “Que hi hagi poques directores de festivals i programadores té a veure amb la falta de referents; en no veure dones

**COMENCEN
LES VISITES
A SIXENA**

Les visites guiades al monestir de Sixena, on es podran contemplar els béns retornats provisionalment del Museu Nacional d'Art de Catalunya, començaran el 27 de gener. Les farà Turisme d'Aragó per 3 euros.

**PEARSON
VOL SORTIR
DE PENGUIN**

Pearson, l'empresa de llibres de text més gran del món, ha retallat les expectatives per al 2017 i ha caigut un 20% a la borsa. Anuncia que es vol vendre el 47% de Penguin Random House. El soci, Bertelsmann, està obert a negociar.

**Recordant l'esperit
de Kol·lontai**

Aleksandra Kol·lontai (1872-1952) va ser comissària del poble per a Afers Socials en els primers anys de la Revolució Russa. L'esperit d'aquesta bolxevic i feminista guia el projecte Les Kol·lontai, de les cantadores Montse Castellà, Sílvia Comes, Meritzell Gené i Ivette Nadal, que inaugurarà el BarnaSants el dia 27 al Teatre Joventut de l'Hospitalet de Llobregat. "Estem a anys llum del compromís de l'Aleksandra Kol·lontai, però fem el que podem", diu Sílvia Comes.

Kol·lontai, fonamental en l'alliberament sexual de les dones soviètiques, va formar part del Comitè Central del Partit Comunista i va ser una de les organitzadores del primer Congrés de les Dones Treballadores de Rússia. També va fundar el Jenotdel, una institució dedicada a la defensa de les dones i a promoure la seva participació en la vida pública de la Unió Soviètica. "Kol·lontai va considerar indestruïble el feminisme de la revolució, i després la van anar arraconant, enviant-la d'ambaixadora a Noruega, Suècia i Mèxic", recorda Montse Castellà. —

fent aquesta feina, costa fer el pas. Però cada vegada passarà menys i la presència de les dones es normalitzarà a poc a poc, com ha passat en la política", diu Helena Morén, directora de redacció de la revista *Enderrock*, que al desembre va dedicar un número especial a 100 noies veus femenines de la música catalana dels últims deu anys. "Hi ha hagut una eclosió de dones en la música, i de prou qualitat per ser mostrades. Malgrat això, aquesta realitat no es veu reflectida en la programació dels festivals", afegeix Morén. Precisament per evidenciar aquest contrasentit el Grup Enderrock i el Taller de Músics dediquen tota la programació del tercer cicle Born de Cançons a les dones en "una aposta decidida per atorgar visibilitat i prestigi al talent femení". A partir del 3 de febrer hi actuaran artistes i formacions tan diverses estilísticament com Les Sueques, Roba Estesa, Dolo Beltrán i l'Afro Catalan Omelet de la saxofonista Roser Monforte, entre d'altres.

Quotes sí o no?

"M'agrada que ens tinguin en compte com a dones i no només per cobrir una quota, perquè no volem que se'ns discrimini ni en negatiu ni en positiu", afirma Montse Castellà. Llimós hi està d'acord. "Al Guitar BCN, i abans a L'Auditori i el Jam-

boree, sempre he tingut claríssim programar dones, fins i tot quan no era fàcil, com passava fa uns anys en el jazz. Mai he dubtat de la capacitat de les dones i sempre he apostat per la presència femenina en la programació. Però no pensem en les quotes. Una altra cosa és a nivell institucional, que per això hi són", assegura Llimós, que en el cartell del Guitar BCN d'aquest any inclou artistes com Dulce Pontes, Ute Lemper, Adriana Varela, Hindi Zahra, Bambikina i Rosalía i el duo Amaral. "Al BarnaSants sí que intento fer una discriminació positiva per ajudar a transformar la realitat. Ser sensibles en aquest aspecte és un acte polític", diu Camps.

Les postures de Castellà, Llimós i Camps són més complementàries que divergents. Elles expressen un anhel, la possibilitat d'unes programacions en què el gènere no hagi de ser determinant en la tria dels noms del cartell, i en què no sigui notícia que hi hagi més dones que homes. Camps representa una actitud disposada a esmenar dinàmiques contaminades per la mirada masculina, aquella que feia que en la disjuntiva d'escollir sempre es triés l'artista masculí, encara que fos inconscientment. "El que passa en les programacions musicals és un reflex del que ja passa en altres àmbits professionals: la poca visualització, que no vol dir poca presència, de les dones", diu Castellà, que valora positivament iniciatives com la del BarnaSants precisament perquè dona rellevància a aquesta presència.

Micromasclimes recurrents

Més enllà de les programacions, el micromasclisme encara és una constant en el món de la música. "Hi ha micromasclismes que estan tan enquistats que sembla que no hi siguin. Per exemple, situacions que es tenen assumides, com ara que es poden ficar amb el vestit que portes. El nostre vestit és la veu i la música. O quan diuen «la guapa cantautora, l'encantadora artista». A un home mai li diuen «el bell cantautor»", diu Castellà. La cantautora tortosina recorda també un altre micromasclisme recurrent: "Sempre et pregunten si vas sola, o si condueixes tu. És una pregunta habitual que no la fan mai als homes". Per detectar aquesta mena de prejudicis masclistes només cal seguir el consell de Castellà: "Ho és si et fan un comentari que no li farien a un home".

"Últimament no passa tant, però fa uns anys quan tractaves amb homes que tallaven el bacallà en la música trobaves un tractament diferent pel fet de ser dona. Entre les persones que ostentaven un cert poder es pressuposava que tu estaries disposada a fer certes coses", recorda Sílvia Comes, que subratlla que no són comportaments exclusius de la música. "L'altre dia Isabel Clara Simó deia que com que és gran i dona alguns es pensen que escriu per a tietes", diu Castellà tocant el moll de l'os del sexisme. —

Salvador Brotons evoca Llull amb aires medievals

'Cantata de Randa' neix d'un llibret de Neus Dalmau

X.C.
BARCELONA

La vida, l'obra i el temps de Ramon Llull protagonitzen la *Cantata de Randa* composta per Salvador Brotons i amb llibret de Neus Dalmau. "M'ha costat vuit mesos acabar-la", diu Brotons sobre una obra que s'estrenarà aquest dissabte a l'Auditori de Manacor i que també s'interpretarà al Palau de la Música el 28 de gener. Es tracta d'una peça simfonocoral de 42 minuts en què participen l'Orquestra Simfònica de les Illes Balears, l'Orfeó Català, la soprano Marta Mathéu, el baríton Josep-Ramon Olivé i l'actriu Sílvia Bel, que farà de narradora.

"Serà bastant més medieval que altres obres meves", explica Brotons, que en la preparació de la cantata ha fet una recerca de "melodies de tota mena" però que tinguessin un to que evocés "l'època de Llull". "Per exemple, hi ha melodies del Llibre Vermell de Montserrat harmonitzades a la meua manera però buscant aquest ambient antic", diu Brotons. No es tracta d'una immersió historicista, però sí d'una composició que mira de recordar les músiques medievals.

El punt de partida de la *Cantata de Randa* és una idea de l'artista Neus Dalmau, que de seguida va anar a buscar Brotons per tirar endavant una peça que presentés Llull en el seu context històric, perquè "és fruit del seu temps". "Gaudí sense la industrialització no hauria pogut construir. I Llull no existiria sense un país molt potent darrere.

Narradora
L'actriu Sílvia Bel serà el fil conductor entre les diferents parts de l'obra

Calendari
La cantata s'interpretarà a Manacor i després al Palau de la Música

L'obra evoca un moment molt dolç de la nostra història. Neix amb la intenció de mostrar el millor de la nostra terra, i amb vocació internacional", assegura Dalmau, que ha mantingut contactes amb l'Institut Ramon Llull perquè l'obra tingui més vida després d'aquests concerts. "També m'agradaria que l'Orfeó Català l'assumís com a obra pròpia del seu repertori", afegeix Dalmau. Al cap i a la fi, la cantata s'estrena dins de la programació que el Palau de la Música dedica a Brotons com a compositor convidat.

Del més carnal al més místic

La cantata, cantada en el català lul·lià, s'estructura en nou parts. Comença recordant "els trobadors, la croada contra els càtars, la tristament cèlebre Batalla de Muret i el regnat de Jaume I", i després recorre els diferents estadis de la vida i l'obra de Llull, inclosa la il·luminació al puig de Randa que dona títol a la cantata. "Del Llull més carnal al més místic", precisa Brotons, que ha treballat conjuntament amb Dalmau perquè tot plegat estigués contrastat i mantingués la continuïtat.

Sílvia Bel, com a narradora, és el fil conductor d'una obra en què el cor i els solistes van intervenint en diferents moments, com ara el diàleg entre tres religions de la quarta part. Per exemple, Marta Mathéu té tres moments destacats. "Faig de la Mare de Déu en un diàleg amb l'altre solista. Quan s'ajunten les tres religions, soc la veu de la intel·ligència. I també interpreto el Cant de la Sibila", explica la soprano tarragonina. —

L'actriu Sílvia Bel serà la narradora de la *Cantata de Randa* que dirigirà Salvador Brotons a l'Auditori de Manacor i al Palau de la Música. MANOLO GARCIA